

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 22. De operibus bonis in specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

dogma pugnant iterum moderni hæretici, nullam in meritis propriis fiduciam collocari posse asserentes.

VI. Quintum dogma est, non tantum licitum, sed etiam laudabile esse, operari bona opera intuitu mercedis æternæ; alioqui enim ipse Christus ad bona opera excitans frustra varia præmia proposuisset. Negant tamen Calvinus & Bugarius publicè in Catalonia damnatus licitum esse opera tantum intuitu mercedis facere.

§. XXII.

De Operibus bonis in specie.

I. Tria plerumque opera bona in specie assignantur ab Autoribus, scilicet Oratio, Jejunium, Eleemofyna, de quibus sequentia dogmata proponit Catholica fides.

II. Primam est, Orationem, quæ juxta D. Thomam a. 2. q. 83. a. 1. est actus rationis practicæ, voluntatis desiderium explicantis, & ab alio aliquid postulantis, non tantum necessarium, sed etiam utilem esse ad varia auxilia & dona a DEO impetranda, meritumque augendum, & satisfactionem pro peccatis præstandam; cum talis oratio sit verè etiam opus bonum, & ut rectè fiat, non parùm laboriosum. Contra hoc dogma pugnant imprimis Hæretici quidam à Bellarmino l. 1. c. 3. cc. qui nimis multum orationi tribuebant, & per eam etiam providentiam divinam immutari posse dicebant: cum cum Messalianis docebant, per solam orationem homines justificari. Deinde Pelagiani, qui nimis parùm tribuebant orationi, utpote dicentes sine ea posse homines solis suis viribus bene vivere, & mandata servare, gratiamque & gloriam DEI promereri. In qualem errorem etiam incidit Wiclefus, docens, DEVM non requirere à nobis cogitationem aut vocem, sed solis bonis operibus contentum esse. Denique Melancthon, Calvinus & Brentius asserentes orationem meritoriam, nec satisfactoriam esse.

III. Secundum dogma est, non tantum generatim, sed etiam in specie pro certis hominibus orari posse; cum passim in Scriptura constet Patriarchas Prophetas, Apostolos, ipsùmque Christum pro certis Personis in particulati orasse. Cui tamen dogmati contraria est hæresis Wiclefi docentis, non licite

licere pro aliquo particulari orare; nec orationem talem magis prodesse, quam si pro omnibus fiat.

IV. Tertium dogma est, etiam Horas Canonicas recte & laudabiliter ab Ecclesia fuisse institutas; uti tum ex antiqua traditione & consuetudine; tum exemplis diversa orationum spatia observantium; tum ex fine earum, scilicet ad commemorandam creationis & redemptionis memoriam, gratiasque pro utroque agendas, colligitur. Huic tamen dogmati opposuerunt Paulus Samosatenus, qui Hymnos ab hominibus compositos damnabat. Et Vigilantius, qui nocturnas vigilias reprehendebat. Et Wicleffus, Lutherus, Illyricus, qui unanimiter damnant ritum Horarum Canonicarum, ideoque à suis Ecclesiis amoverunt.

V. Quartum dogma est, Cantum etiam in divinis officiis pie & sapienter usurpari; sic enim exempla Angelorum Davidis, Christi, & Apostolorum, & antiqua traditio probant; sed & multiplex utilitas confirmat, dum scilicet per Cantum corda audientium accenduntur, laudes DEO libentius & facilius persolvuntur, publica fidei confessio praestatur, Deoque cultus perfectior, gratiorque exhibetur. Inprobant tamen hunc Cantum Hilarius quidam, & postea Henricus & Petrus Bruis (unde Henriciani & Petro Bruisiani haeretici Originem sumplerunt) cum Wicleffo & Trinovantibus.

VI. Quintum dogma est, non esse quidem per se immundum, aut lactinia, puta ovum, caseum, butyrum, immunda, ab eisdem tamen vel ob praecipuum, vel aliquem necessarium finem laudabiliter abstineri; sic enim jam olim prohibita ob praecipuum Patris vino, & Daniel c. 10. ad laetitiam suam testandum, & S. Joannes Baptista per totam vitam omnibus deliciis abstinerebat; & verò ipsa etiam carnis abstinatio ac subjectio, quae per similem abstinentiam retinetur, suadet. Contraria tamen huic dogmati est haeresis Ebionitarum, Encratitarum, Eustathianorum, Priscillianistarum, Apostolicorum, qui omnes carnes, aut praecipuum etiam vinum immunda, ideoque illicita dicebant. Recentiora vero etiam modernorum haeticorum, qui ad rationem jejunii non tam abstinentiam à certo ciborum genere, quam à lauto & nimio cibo pertinere contendunt.

VII. Sextum dogma est, non tantum lege divina jejunium in genere Joël. 2. & alibi crebrius in S. Scriptura præceptum esse, sed pro eodem etiam rectè & modum, & tempus certum fuisse determinatum; sic enim jam olim in veteri Testamento quatuor jejunia mensium quarti, quinti, septimi, & decimi Zach. c. 8. introducta; & ab Apostolico Concilio Ad. 15. Gentibus abstinencia à Suffocato & sanguine fuerat præcepta. Contra hoc dogma pugnat imprimis Calvinus docens, nullum divinum præceptum de jejunio extare, quod idem etiam Kemnitius sentit, utpote qui testimonia & exempla jejunii in S. Scriptura quidem reperiri fatetur, sed eorum limitationem liberam esse contendit. Item Eustathiani, & Aseriani cum Lutero & omnibus Sectariis modernis asserentibus, non potuisse Ecclesiam leges de jejunio ferre, atque alicui Fideles ad eas velut injustas non obligari, nisi fortè ratione scandali & contemptus.

VIII. Septimum dogma est, ab ejusmodi jejuniis præceptis rectè illos solos censeri exemptos, quos vel impotentia (ut Senes & Pueros, ægros & debiles) vel pietas (ut Concionatores, Confessarios, Lectores, si cum his officiis jejunare sine gravi incommodo non queant) vel necessitas (ut Artifices & servos laboriosis operibus addictos) excuset. Sic enim Concilium Vienense, & S. Leo Ser. 11. de quadr. declarant, dum sic Pontifex hic loquitur: *Adest maximum, sacramentumque ieiunium, quod observantiam sui omnibus Fidelibus sine exceptione denunciatur* (puta, qui capaces sunt) *quia nemo tam sanctus est, ut non sanctior: nemo tam devotus, ut non devotior esse devotior.* Repugnat tamen huic dogmati hæresis Begardorum, qui, teste Bellarmino c. 10. volebant viros perfectos ad legem jejunii non obligari, eò quòd peccare non possent, atque ideo jejunio, quod ad peccatum delendum, vel cavendum institutum est, non indigeant.

IX. Octavum dogma est, per ejusmodi jejunia verè placari DEVM, variâque auxilia & præmia obtineri, & pro peccatis satisfieri; sic enim Ecclesia in præfatione Quadragesimæ canit: *Qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentem elevas, virtutem largiris, & præmia:* & vel ex ipsa ejus natura patet, cum sit verè actus temperantiæ, si legitimo fine suscipiatur. Huic tamen dogmati repugnat hæresis Lutherano-

rum & Calvinistarum, qui cum Joviniano docent, ad salutem nihil prodesse ejusmodi jejunia, sed solummodo ad carnis potulantiam coercendam, atque in signum humilitatis ac penitentiae, orationisque auxilium eadem suscipi posse.

X. Nonum dogma est, jejunium quadragesimale vel ab Apostolis institutum, atque Ecclesiae universae ob varias honestissimosque fines praecipuum fuisse; sic enim tum S. Hieronymi & Leonis testimonio; tum ex regula S. Augustini patet docentis, illa omnia sine dubio ex Apostolica traditione descendere, quae in Ecclesia observantur, & in nullo Ecclesiae Concilio instituta inveniuntur. Contraria huic dogmati est haeresis modernorum Haereticorum docentium, quae jejunium post tempora Apostolorum ex quadam superstitione, & perversa Christi imitatione irrepsisse.

XI. Decimum dogma est, sapienter & recte ab Ecclesia tempus, quo jejunari non debet, constitutum esse, videlicet dies Dominicae, Natalis Domini, & tempus illud, quod inter Pascha & Pentecosten intercedit; sic enim communis laetitia & celebritas hujus temporis; tum odium Haereticorum, praecipue Montanistarum, Manichaeorum, Priscillianistarum, Arianorum, Eustathianorum, qui diem Dominicam pro jejunando eligebant, exigebat.

XII. Undecimum dogma est, eleemosynas quibus si ritè distribuuntur, valde utiles esse tum ad satisfactionem pro peccatis, tum ad varia dona, praemiaque caelestia impetrandam; eas tamen non sufficere ad salutem, nisi cum fide, dilectione, poenitentia, aliisque ad salutem ordinatis actibus conjungantur. Prior pars patet ex eo, quod postea S. Scriptura & SS. Patribus eleemosyna valde commendatur; posterior verò pars ex testimonio S. Pauli 1. ad Cor. 13. colligitur, ubi dicit: *Si distribuero in cibos pauperum omnia, caritatem autem non habuero, nihil mihi proderit.* Contrariam huic dogmati haeresin docuerunt imprimis veteres quidam haeretici qui, teste S. Augustino l. 21. de civitate Dei, putabant, illos solos olim damnandos, qui eleemosynas deditissent, juxta illud Jacobi, *judicium sine misericordia qui non facit misericordiam.* Deinde omnes moderni haeretici, eleemosynam neque ad meritum, neque ad satisfactionem utilem esse dicentes.

XIII. Duodecimum dogma est, divitiarum usum indifferenter esse, atque adeò licitè easdem retineri; sic enim communis Ecclesiæ, & SS. Patrum sensus probat, dum concilium duntaxat, & non præceptum esse asserunt, ut divitiæ relinquuntur. Contrarium tamen docuerunt olim Julianus, Apostolici, Manichæi, & Pelagiani, qui rerum proprietatem Christianis penitus interdictam esse contendebant, eò quod Christus Luc. 14. dixerit: *Nisi quis renunciarit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse Discipulus.*

CAPUT III.

DE PRÆSTANTIA THEOLOGICÆ
POLEMICÆ.

Præstantia hæc ex quatuor præcipuè generalibus argumentis facillè colligetur, si videlicet necessitas, utilitas, dignitas, & jucunditas illius demonstretur, quod quidem hoc capite præstabitur.

§. I.

De Necessitate Theologiæ Polemicæ.

I. Non est hic animus demonstrare, Scientiam Theologiæ polemicæ cuiusvis homini adulto necessariam esse, sed iis duntaxat, quibus ex officio incumbit, Ecclesiam Catholicam, &que doctrinas defendere, animasque curæ suæ commissas a perniciofa hæresum peste custodire, quales sunt Pastores & Curatores animarum, quibus quidem ex quadruplici titulo rei maxime necessaria est Theologiæ polemicæ notitia.

II. Primus titulus est, quia ejusmodi Pastores, sunt Milites & Custodes specialiter à DEO electi ad custodiendam Ecclesiam; atque adeò jam olim à Salomone Cant. 3. sequentibus verbis adumbrati: *En lectulum Salomonis (id est, Christi & Sponsæ Ecclesiæ) sexaginta fortes ambiunt, ex fortissimis viris, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi: unius cuiusque ens super femur suum propter timores nocturnos.* Quid autem timores isti nocturni sunt aliud, nisi oppugnationes Hæreticorum in tenebris errorum suorum ambulantium? Quid ergo, quem super femur habere debent hi Custodes, aliud significat,